

CLAUDE DEBUSSY (1862–1918)

Printemps, symfonisk svit (1887), 16 min.

1. Très modéré
2. Modéré

LILI BOULANGER (1893–1918)

D'un matin de printemps (1918), 5 min.

— Paus / 25 min. —

IGOR STRAVINSKIJ (1882–1971)

Våroffer, balett i två akter (1911–1913), 35 min.

Del 1 - Tillbedjan till jorden

Introduktion
Vårens budskap
Ritueellt bortförande
De unga flickornas runddans
De rivaliserande stammarnas lek
Åldermännens procession
Dans till jorden

Del 2 - Offret

Introduktion
De unga flickornas mystiska cirklar
Förhärligande av den utvalda
Frammanande av förfäderna
Rituell handling av förfäderna
Offerdans

Konsertlängd ca 1 tim. 40 min. inkl. paus

MALMÖ SYMFONIORKESTER

Malmö SymfoniOrkester (MSO) är en av Sveriges ledande symfoniorkestrar med hög internationell nivå och en bred klassisk orkesterrepertoar. I samarbeten med tidigare chefsdirigenter som Vasilij Sinajski, Marc Soustrot och Robert Trevino har repertoaren breddats mot ryska och franska verk, och med Trevino växte idén med festivaltonsättare fram. MSO har en stark förankring i nutida repertoar med beställningsverk av vår tids ledande tonsättare.

År 2019 utsågs Sveriges internationelle stjärntrumpetare Håkan Hardenberger till MSOs hedersartist. MSO arbetar med cross overprojekt i samarbete med artister som Avishai Cohen och Lill Lindfors. Lokala och regionala samarbeten sker genom Nallekonserter, Jul- och Familjekonserter, El sistema-inspirerade Side by Side-konserter med Malmö Kulturskola, Filmmusikkonserter, Joystick-konserter med datorspelsmusik och konsertprojekt med Musikhögskolan i Malmö.

RYAN BANCROFT DIRIGENT

Den amerikanske dirigenten och trumpetaren Ryan Bancroft kommer att efterträda Sakari Oramo som chefsdirigent för Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm med start säsongen 2023–2024. Han har tidigare dirigerat Malmö SymfoniOrkester och kommer nu tillbaka för ett nytt program. Bancroft är chefsdirigent för BBC National Orchestra of Wales och Artist in Association i Tapiola Sinfonietta men har även många prestigefyllda samarbeten som frilansdirigent. Med sin BBC-orkester ger han årligen konserter på Proms och han har en egen programserie i BBC Radio 3/BBC NOW. Ryan Bancroft blev 2018 års vinnare av Malko Competition. Hans dirigering utan dirigentpinne imponerade stort på både jury, orkester och publik när han formade sin vinnande interpretation enbart med händerna. Priset innebar 25 engagemang med orkestrar världen över.

Läs mer om de olika verken på:
malmolive.se

Våroffer

TORS / 11 MAJ / 19.00

LÖR / 13 MAJ / 13.00

”Det var som om hela jorden sprack upp”

Malmö SymfoniOrkester avrundar vårsäsongen med Igor Stravinskij's monumentala *Våroffer*, ett verk som orsakade tumult vid premiären 1913. Men hur kan ett stycke musik orsaka så heta känslor? Tor Billgren försöker reda ut mekanismerna.

Torsdagen den 29 maj 1913 är det fullsatt i Champs-Élysées-teatern i Paris. *Våroffer* är den trettioårige tonsättaren Igor Stravinskij's tredje stora premiär för Ryska Baletten, och förväntningarna är höga. Dirigenten höjer pinnen och solofagottisten tar sin första ton, ett högt C, som fortsätter i en förförisk melodi med rötter i litauisk folktradition. Horn och klarinetter faller in och redan här börjar det surra i publiken. Snart kommer den första visslingen. Hyschingarna försöker överrösta buropen, oron växer och utvecklar sig till handgemäng.

Skandalen vid uruppförandet är så beryktad att det är svårt att skilja myt från verklighet. Men trots premiärpublikens missnöje, har *Våroffer* kommit att bli ett av de mest koreograferade styckena genom musikhistorien. Många danskonstnärer har velat tolka librettots berättelse om en hednisk ritual där en ung kvinna väljs ut för att dansa sig till döds som offer till jorden. Den som gått längst i gestaltningen av detta är förmodligen Pina Bausch, med sin smärtsamma och mycket gripande uppsättning från 1975, som för övrigt gästspelade på Malmö Opera 1998. En annan legendarisk uppsättning är den som Maurice Béjart skapade i Bryssel 1959. Han avvek dock från originallibrettot och fokuserade istället på den köttsliga föreningen mellan man och kvinna. I Fredrik Benke Rydmans storslagna version i Stockholm 2018 hade han adderat en prolog, där han dansade duett med en industrirobot innan den inledande fagotten tog sitt höga C. Verket öppnar sig med andra ord för många konstnärliga val.

Vad var det då som skapade upprördheten vid premiären? Det finns många teorier och det ligger nära till hands att anklaga själva musiken. Och visst, den är mycket stökig och modernistisk – men egentligen inte mycket extremare än, låt säga *Petrusjka*, som hade premiär med Ryska Baletten två år tidigare. Särskilt inte i inledningen. Kan det kanske ha varit koreografin som utlöste kaoset? Inte omöjligt. Stravinskij har själv beskrivit dansen i början som ”en grupp kobenta lolitor med långa flätor, hoppande upp och ner” och koreografen Vaslav Nijinskij var känd för sitt utmanande rörelsespråk. En tredje orsak skulle kunna vara det våldsamma librettot, men premiärpubliken kan inte gärna ha uppfattat något av handlingen på grund av kalabaliken i salongen.

En fjärde teori är att skandalen skulle ha varit iscensatt av danskompaniets chef, Sergej Djagilev. Han var en slipad spelare i den parisiska nöjesindustrin och visste vad som krävdes för att få rubriker. Om det var han som låg bakom, så lyckades han verkligen, eftersom vi 110 år senare fortfarande diskuterar händelsen.

Men det finns också något djupare i *Våroffer* som väcker känslor, nämligen dess inre motstridigheter och dubbla natur. Å ena sidan genomsyras musiken av librettots råhet. Å andra sidan gestaltar den vårens kraft och skönhet. Tonsättarens vän, dirigenten Robert Craft frågade honom en gång vad han älskar mest med Ryssland. Stravinskij svarade: ”Den våldsamma ryska våren, som tycktes börja på en timmes tid, och var som om hela jorden sprack upp. Det var den underbaraste händelsen varje år.”

Detta har Stravinskij lyckas fånga på ett mästerligt sätt i *Våroffer*. Han kombinerar människans primitiva sidor med kraften hos en maskros som tränger upp genom asfalt. Han skildrar offrets utsatthet, parallellt med den enorma erotiska energi som finns i våren. Död och smärta möter liv och njutning under trettiofem oregeliga minuter av musik, som bågner av spänningar åt alla håll. Så kanske var det inte raseri och missnöje som triggade premiärpubliken, utan igenkänning? Att de i musiken fick syn på sin egen skörhet – och sitt eget mörker.

MSO inleder nästa säsong med Stravinskij's Eldfågeln den 7 september och framför Petrusjka den 15 februari 2024.

Bild ovan
Jungfrur ur originaluppsättningen av *Våroffer*, poserade för en fotograf från den brittiska veckotidningen *The Sketch* i London 1913. Den andra från vänster är Marie Rambert, som även var repetitionsassistent åt koreografen och långt senare behjälplig vid rekonstruktionen av baletten.
Wikipedia.se

Bild vänster
Igor Stravinskij ca 1920
George Grantham Bain Collection

Omslagsbild
The Great Sacrifice, del av Nicholas Roerich kulisser till uruppsättningen av *Våroffer* 1913
Wikimedia.org